
Zdislava z Lemberka

Hana Whitton

„Neměla by ses toulat tak daleko od Pražského hradu sama, paní! Zejména ne teď, když se co nevidět snese soumrak.“

Sibyla sebou poděšeně trhla. Možná to skutečně nebyl nejlepší nápad vydat se na procházku vpozdvečer, a do podhradí k tomu. Její cesta tam mimoto neskončila, protože se nechala zlákat bohatou jarní zelení, v níž tonul premonstrátský klášter Sion na protějším svahu, a tak zamířila k němu.

Avšak po dlouhém dni, který jako dvorní dáma Kunhuty Štaufské, snoubenky královny Václava a budoucí české královny, strávila u královského dvora, zatoužila po chvílce klidu nejprve v podhradí a pak v zahradách kláštera Sion. Zalíbilo se jí tam, snad proto, že jí to připomínalo rozlehlé zahrady obklopující její rodné sídlo za sicilským Palermem.

Sicílii opouštěla jen nerada, její rodina si však považovala za velkou čest, že Sibylu ke svému dvoru povolala jako dvorní dámu Kunhuta Štaufská, která se vydala do Prahy za královským snoubencem.

„Takovou počtu přece nemůžeš odmítnout!“ promlouval zdráhající se Sibyle do duše otec, ukazovák přísně vztyčený. Neuniklo mu, že by dcera nejraději zůstala doma. Jistě je to proto, že se kolem ní točí ten pohledný mladíček Lucas, usoudil nakonec. Jenže on měl se Sibylou jiné plány, i když byl Lucas bohatý a pocházel z urozeného rodu.

„Je to nesmírná čest, že si tě Kunhuta vybrala jako dvorní dámu k pražskému dvoru. Vždyť je to dcera římskoněmeckého krále a vnučka samotného Fridricha Barbarossy, císaře Svaté říše římské!“ opakoval Sibyle do omrzení.

„Nesmírná čest to být může, otče, ale České království a Praha jsou na druhém konci světa! Utrápím se tam steskem po domově!“ namítala Sibyla.

Otec pochopil, že na to musí jít jinak, protože Sibylu podobnými vznešenými argumenty nepřesvědčí. Než si však stačil promyslet novou taktiku, vložila se do vyjednávání její matka. „Neměla bys to nabídnuté postavení u dvora chápat pouze jako významný společenský postup. Jde také o křesťanskou povinnost. Kunhuta bude v novém prostředí potřebovat spřízněnou duši, nějakou známou tvář, zejména po tom, co prožila. To bys měla mít na paměti.“

Matka věděla moc dobře, jak na Sibylu zapůsobit. Pohnutý osud Václavovy mladičké snoubenky Kunhuty dojal každého. „Nezapomínej, jaké rány osudu ji potkaly! Nejprve jí zavraždili otce a krátce nato zemřela náhle její matka. Nebýt krále Václava, který pozval Kunhutu okamžitě k pražskému dvoru, a nebýt obětavých příbuzných, kteří se zase ujali jejich osiřelých sourozenců..., jen dobrý Bůh ví, jak by to s nimi i přes jejich vysoce urozený původ dopadlo.“

Matka se odmlčela a otec toho využil, aby dodal: „Zmínila ses o tom, jak těžké pro tebe bude odcestovat do cizích krajů. Ty máš však rodinu, domov, máš se kam vrátit. Pomyslelas, jak nesnadné to musí být pro princeznu Kunhutu, která zůstala na světě sama bez rodičovské opory? Vždyť ty jsi patrně jediná, s kým se sblížila u štaufského dvora na Sicílii. To proto tě potřebuje v Praze, to proto si tě nyní povolala k tamnímu dvoru.“

Sibyla na to nic neřekla. Otec má pravdu, pomyslela si sklesle.

S Kunhutou se setkala u sicilského královského dvora Kunhutina bratrance, nyní císaře Svaté říše římské Fridricha II. Štaufského, který mimoto zdědil Sicilské království po otci Jindřichovi.

Spřátelily se brzy, třebaže Kunhuta, pocházející z císařského rodu, Sibylu svým původem převyšovala. Sibyla totiž byla jediná, komu Kunhuta u královského dvora plného intrik naprosto důvěřovala.

Před krutostí osudu však Kunhutu urozený původ neochránil. Jejím jediným štěstím bylo, že ji otec Filip Švábský asi rok před svou tragickou smrtí zasnoubil s českým králcem Václavem. A tak se měla Kunhuta kam uchýlit, i když to byl krok do neznáma.

Sibyla, jakkoli se jí domov opustit nechtělo, musela připustit, že mají rodiče pravdu – Kunhuta bude v Praze potřebovat někoho, na koho se může zcela spolehnout, komu může důvěřovat.

Ovšem to by znamenalo opustit rodiče, uvědomila si znovu.

A také Lucase, jehož dvoření jí lichotilo, i když ho nemilovala. Byl to příjemný společník a dobrý přítel, ale nic víc. Lásku si představovala jinak.

A potom tu byl ještě Matteo, i když toho by opustila s lehkým srdcem.

Mattea, bohatého, ale obstarožního vdovce s početnou rodinou, jí totiž rodiče již dávno vybrali za manžela. Nebránila se jejich rozhodnutí, protože byla poslušná dcera a protože se manželství většinou jinak neuzavírala. Rodiče neviděli v Siblylině odjezdu k pražskému královskému dvoru důvod ke zrušení slova daného Matteovi.

„Vezmete se prostě, až se vrátíš. Anebo se za tebou může Matteo vydat do Prahy,“ prohlásil otec, pro něhož bylo dceřino prestižní postavení příliš lákavé.

Jenže právě Matteo byl jednou z příčin, proč nyní o cestě do Prahy začínala vážně uvažovat.

Nechtěla se vdávat. Tedy přesněji, nechtěla se vdát za Mattea, i když rodiče trvali na tom, aby se s ním před odjezdem alespoň zasnoubila.

Zahnala nyní rychle podobné vzpomínky. Nemínila se k nim dnešního krásného podvečera vracet. Obrátila se proto k onomu starostlivému rytíři, který ji právě oslovil a v němž poznala jednoho z Václavových dvořanů.

„Jsi pozorný, pane,“ usmála se na něj. Dotírající vzpomínky byly najednou tytam.

Rytíř sesedl z koně a uklonil se jí, dlaň přitisknutou v dvorném gestu na hrud. Kabátec mu zdobila přemyslovská orlice, což Sibylu utvrdilo v tom, že se nezmýlila – tenhle mladý muž určitě patří k družině mladého krále Václava, není to však pouhý dvořan, je to důvěrník budoucího krále.

„Vyšla jsem si jen na krátkou procházku, ale pak jsem se nechala zlákat klášterní zahradou,“ pokračovala Sibyla. „Neuvědomila jsem si, jak rychle utíká čas. Snad se na Hrad vrátím před setměním, daleko to tam odsud zase není.“

„Dovol, abych tě na Pražský hrad doprovodil,“ nabídl se rytíř. „Opatrnosti nikdy nezbyvá.“ Znovu se jí potom uklonil se slovy: „Přibyslav z Křižanova je ti k službám, paní.“

„A Sibyla, dvorní dáma Její Milosti princezny Kunhuty, tu nabídnutou službu ráda přijímá!“ uklonila se mu Sibyla s úsměvem.

Přibyslav si krásné Sibylu povšiml mezi Kunhutiny dvorními dámami už dávno, vlastně okamžitě, jakmile se ke dvoru připojila.

Dívku tak půvabnou dosud nespatril. Pleť měla nazlátlou od jižního slunce, neboť pocházela ze Sicílie, jak vyzvěděl. Jiskrné tmavé oči jí stínily dlouhé

řasy a černé vlasy, hebké a lesklé, připomínaly jemné hedvábí. Dozvěděl se rovněž, že mezi dvorními dámami zaujímá jako důvěrnice princezny Kunhuty výjimečné postavení.

Nejraději by jí to vše vypověděl a přiznal se jí k tomu, že ho od první chvíle okouzila. Nechtěl ji však polekat překotným, neuváženým vyznáním.

Zaváhal na okamžik, potom se vyhoupl do sedla a vyzdvihl Sibylu před sebe na koně.

Ta se krátce zasmála, protože ji to poněkud zaskočilo, nebránila se však a neodbyla ho příkrým slovem. Bylo příjemné opírat se mu o hrud' a téměř mu spočívat v náručí. Po dobrodružné a náročné cestě ze Sicílie se nyní cítila konečně v bezpečí a Přibyslavova blízkost jí dodávala v novém, dosud neznámém prostředí tolik potřebný pocit jistoty.

Nenápadně se natočila tak, aby mu mohla pohlédnout do tváře lemované kaštanovými vlasy, jež mu spadaly až na ramena. Byl to hezký muž, ne však už mladíček. Usoudila, že mu do třicítky mnoho nechybí.

Vraník se zvolna vydal snášejícím se soumrakem k Pražskému hradu a Přibyslav ho do klusu nepobídl. Byl šťastný, že mu Sibyla spočívá v náručí, a hodlal ten slastný okamžik prodloužit co nejvíc.

Náhle si uvědomil, že pouhé zalíbení v mladičké dvorní dámě princezny Kunhuty, jež pocítoval od prvního okamžiku, přerostlo v lásku.

Zamiloval se do Sibylu, a možná ji miloval od oné první chvíle, jen o tom nevěděl.

„Nezasteskne se ti někdy po rodném kraji, paní Sibylu?“ zeptal se jí, a vytrhl ji tak ze slastného snění.

„Někdy ano,“ odpověděla mu tiše. Po pravdě řečeno, právě v tento okamžik toužila na rodný kraj zapomenout. Pouhá zmínka o Sicílii jí připomněla to, co se tam před jejím odjezdem do Prahy ještě stačilo odehrát.

Nezůstalo totiž pouze u plánů na zasnoubení s Matteem. Otec trval na tom, aby se s ním Sibyla zasnoubila ještě před odjezdem k pražskému dvoru. „Zásnubní prsten ti bude připomínat, že ses zavázala slibem věrnosti jedinému muži.“ Dceři sice důvěřoval a chtěl, aby významné postavení přijala, nezbavil se nicméně podezření, že by ani dívka tak ctnostná jako Sibyla nemusela svodům královského dvora odolat.

Nechtěla se vdávat, zatím ještě ne, a nechtěla se vázat ani zasnoubením. Ten pocit zesílil, když se pak s Matteem konečně setkala.

Oblouhlý vdovec s prořídými šedivými vlasy byl jistě starší než její otec. Dostavil se v doprovodu svého vysokého a urostlého syna Enza.

Matteo mohl být bohatý a vlivný, i když nepocházel z urozeného rodu, ale to pro ni nebylo rozhodující. Ona toužila po muži, kterého by mohla milovat, ne jen ctít z pouhé povinnosti. Měl to být rytíř, který si pro ni přijede na bílém koni.

„Je to laskavý, hodný muž a bude ti dobrým manželem,“ snažila se ji ukonejšit matka, které stačil jediný pohled do Sibyliny zarmoucené tváře, aby pochopila, co se dceři odehrává v nitru. Příliš to však nepomohlo.

Sibyla se však jako poslušná dcera ani tentokrát proti rozhodnutí rodičů nevzpřehala, i když proplakala celou noc před zásnubami.

Nechtěla nyní vzpomínat na obřad, při němž bylo v kostele jejímu zasnoubení s Matteem požehnáno, a přesto tu vidinu marně odháněla. A už vůbec se nechtěla vracet k Matteovu neobratnému, dychtivému polibku, kterým hodlal po obřadu zpečetit jejich svazek. Uhnula tehdy rychle, takže jí ho vtiskl pouze na tvář, a ne na ústa, jak měl v úmyslu, ale i tak jako by dosud cítila na pokožce vlhký dotyk jeho odulých rtů.

Pohlédla nyní na široký zlatý zásnubní prsten posetý démanty a drobnými perličkami.

Tady, v Praze, jako by začala znovu žít novým životem a na snoubence Mattea pozapomněla.

Dala jsem mu ale jednou slovo, uvědomila si najednou, zavázala jsem mu slibem. Neměla bych teď téměř spočívat v náručí Přibyslavovi. A neměla jsem vůbec souhlasit s tím, aby mě doprovodil na Pražský hrad, zmocnily se jí náhle výčitky svědomí.

A přesto mu nedokázala přikázat, aby koně zastavil a nechal ji sesednout.

Věděla totiž, že v Přibyslavovi potkala onoho rytíře, o němž snila, na něhož tak dlouho čekala, i když tenhle přijel na vraníkovi.

Opanovala se však nyní rychle a dodala ještě: „Stýská se mi po krajině věčně zalité sluncem, kde jsou zimy mírné. A také po naší zahradě se mi stýská, ale ze všeho nejvíc po rodičích a sourozencích. Někdy si říkám, že je už třeba nikdy neuvídím.“

Přibyslav si nepřál, aby se Sibyla vracela k bolestným vzpomínkám, a v duchu se kál za tu nepromyšlenou otázku. Rychle proto raději změnil téma. „Doufám, že mě někdy poctíš návštěvou na mém panství v Křižanově.“

Krajina je tam krásná, s půvabnými luhy, s lesy bohatými zvěří a žírnými poli. I podnebí je tam mírné...“

„Jistě jako na Sicílii!“ zasmála se Sibyla. Jeho zájem jí lichotil, uvědomovala si nicméně, že se nesmí, nemůže zpronevěřit slibu danému Matteovi.

Také Přibyslav se zasmál. „Musíš se k nám opravdu podívat, abys to mohla porovnat.“

Sibyla se k jeho smíchu připojila.

A co když je Přibyslav ženatý? napadlo ji přitom. Možná má početnou rodinu. Možná jsem si jeho chování mylně vyložila. Jeho doprovod, to je třeba pouhé rytířské gesto, stejně jako pozvání do Křižanova.

Zastyděla se za své předchozí nemístné úvahy. „Bylo by hezké poznat tvou rodinu pane,“ dodala proto spěšně. „Manželku a děti a...“ Hlas se jí zachvěl. Nedokázala ze sebe najednou vypravit ani hlásku.

„Pro samé povinnosti nejprve u dvora krále Přemysla Otakara I. a nyní také u dvora jeho syna královice Václava jsem se nestačil oženit, paní Sibylu.“ Přibyslav se odmlčel a potom dodal vážně: „Ach, neměl bych lhát sám sobě! Neozženil jsem se proto, že jsem dosud nenašel tu pravou. Až nyní jsem ji konečně potkal.“

Sibyla opět pohlédla na Matteův zasnubní prsten. Démanty na něm zaplály tisíci drobných jiskřiček, jako by ožily ve světle loučí na nádvoří Pražského hradu, kam právě vjížděli.

Znovu jí to připomnělo slib, který dala Matteovi, třebaže ho nemilovala.

„Děkuji ti za doprovod a za příjemnou cestu, Přibyslave,“ přerušila proto rychle další slova jeho vyznání a využila toho, že se vraník zastavil uprostřed nádvoří, aby sklouzla ze sedla.

Rozběhla se pak k hradnímu křídlu, ve kterém se nacházely komnaty Kunhutinych dvorních dam.

Užaslý Přibyslav seskočil z koně a sledoval ji nevěřícím pohledem, dokud mu nezmizela ve dveřích. Nechápal Sibylino chování.

„Řekl jsem snad něco nevhodného, čím jsem ji urazil? Dotkl jsem se jí svým nepřímým vyznáním?“ ptal se zklamaně sám sebe.

Od stájí se k němu přiloudal Tommaso, člen ozbrojené družiny princezny Kunhuty. Pocházel rovněž ze sicilského Palerma a Sibylinu rodinu dobře znal.

Stačil mu jediný pohled do tváře zaskočeného Přibyslava, s nímž se spřátelil již před nějakým časem krátce po příjezdu na Pražský hrad, aby pochopil, co se stalo.

„Paní Sibyla je výjimečná žena. Krásná, vzdělaná a zbožná. A pochází z dobré rodiny. Zná se s nimi trochu,“ poznamenal a zahleděl se směrem, kterým půvabná dvorní dáma zmizela. „Jenže je také zasnoubená a má se prý po návratu na Sicílii vdát.“

Přibyslav zůstal stát uprostřed nádvoří, jako by do něj uhodilo. Konečně potkal dívku, s níž by chtěl prožít celý život, jen aby zjistil, že je už zadaná!

„Víš to určitě, Tommaso?“ Přibyslav usoudil, že se Tommaso podle všeho mýlí! Musí!

„Ano, je to pravda,“ přitakal neochotně Tommaso. „Naše rodiny se totiž znají a po léta se stýkají, a tak se nám dostalo pozvání na Sibyliny zásnuby s jistým Matteem. Je to zazobaný kupec, vdovec s dětmi mnohem staršími než Sibyla. Byla to... smutná podívaná.“

„Smutná podívaná?“ zeptal se překvapeně Přibyslav.

„Bylo přáním Sibyliných rodičů, aby se dcera zasnoubila před odjezdem do Prahy. A Matteo samozřejmě nadšeně souhlasil.“ Tommaso s těmi slovy máchl pohrdlivě rukou. „Kdyby alespoň pocházel ze starobylého urozeného rodu. Ale jak jsem už řekl, je to jenom bohatý kupčičk. Peněz má, že neví, co s nimi. Tím si patrně Sibyliny rodiče naklonil. Chtějí mít dceru dobře zajištěnou.“

Neuniklo mu, do jaké míry Přibyslava jeho sdělení zdrtilo. Pochopil, že v tomto případě rozhodně nejde o povrchní zájem, a tak rychle dodal: „Ovšem Sibyla se celkem netají tím, že se za Mattea provdá pouze proto, že to je přání jejích rodičů.“ Odmíchl se krátce a potom ještě poznamenal: „Jak už jsem řekl, je to zbožná, hloubavá dívka poslušná svých rodičů. Její přístup k životu není ani v nejmenším povrchní, jak tomu bývá u jejích vrstevnic. Dala-li jednou slovo, cítí se povinna je dodržet. To nicméně nemění nic na skutečnosti, že svého budoucího chotě podle všeho nemiluje.“

Přibyslava Tommasova slova na jednu stranu hluboce zranila, poskytla mu však současně naději. Sibyla muže, jehož jí vybrali rodiče, nemiluje. A to pro něho bylo rozhodující.